

Handläggare
Thomas Levin
Telefon: 08-50808056

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Strategi mot våldsbejakande extremism

Remiss från kommunstyrelsen av förslag från socialnämnden.

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ann-Christine Jenvén
stadsdelsdirektör

Snorre Berglund
avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämnden har utarbetat ett förslag till strategi mot våldsbejakande extremism. Strategin formulerar stadens ansvar i fyra perspektiv;

- främjande,
- förebyggande,
- anhörigstöd,
- efterperspektiv.

I strategin föreslås även nya åtgärder för att kunna hantera signaler om radikaliserings och motarbeta radikaliserings. Dessutom föreslås en ansvarsfördelning mellan olika förvaltningar i staden.

Finansroteln har vid sin beredning bedömt att det fortsatta arbetet med denna stadsövergripande strategi ska ta sin utgångspunkt i följande punkter:

- Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas.
- Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden.
- Staden ska utveckla samarbetet med polisen.
- Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer.
- Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet.

Stadsdelsförvaltningen har inte några invändningar mot förslagen från socialnämnden eller finansroteln. Dessa bör kunna utgöra utgångspunkt för ett fortsatt strategiarbete. De största förebyggande insatserna ska självklart göras i de områden i staden där ungdomar löper störst risk för rekrytering. Det är samtidigt viktigt att resultatet av det fortsatta arbetet med strategin görs känt och lättillgängligt för alla medarbetare i staden.

Bakgrund

Socialförvaltningen fick i januari 2015 i uppdrag att utforma en strategi mot våldsbejakande extremism. Utgångspunkten för arbetet har varit att alla i en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Socialnämnden godkände för sin del i maj förvaltningens förslag till strategi och överlämnade den till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har i juni remitterat ut förslaget. Med socialnämndens beslut följer ett missiv från finansroteln och remissinstanserna uppmanas att yttra sig över dessa två dokument som ett gemensamt underlag för en kommunövergripande strategi.

Ärendet

Förslagen från socialnämnden och finansroteln är i det följande förkortade. För de kompletta förslagen hänvisas till bilagorna.

Socialnämndens förslag

Våldsbejakande extremism beskrivs i socialnämndens beslut som ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Staden utgår från tre definitioner: den våldsbejakande extremistiska autonoma miljön, den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön.

Händelseutvecklingen efter krigsutbrott i Syrien och Ukraina då invånare från flera europeiska länder, inklusive Sverige, rest för att delta i strider, har aktualiserat frågan om våldsbejakande extremism. Många länder och städer ställer sig frågan hur det ska gå att hindra invånare att resa till andra länder för att strida.

Socialnämnden ser Stockholms stads insatser från fyra perspektiv.

- a) Främjande: ett Stockholm som håller samman med jämlika levnadsvillkor för barn och unga i alla stadens stadsdelsförvaltningar är en grund för att personer inte dras till våldsbejakande extremistmiljöer.
- b) Förebyggande: stadens förebyggande arbete ska fokusera på de stadsdelsförvaltningar där våldsbejakande extremistiska rörelser har fått fäste. Vidare ska staden agera skyndsamt med tidiga insatser vid signal och misstanke om att personer deltar i våldsbejakande extremistgrupperingar. Här behövs ofta ett samlat stöd från olika aktörer inom ett antal myndigheter och organisationer.
- c) Anhörigstöd: om en person blivit aktiv i en våldsbejakande extremistisk gruppering, eller en resa för att delta i strider utomlands inte har gått att förhindra är det mycket viktigt med stöd till familj, vänner och närstående från socialtjänst och ideell sektor.
- d) Efterperspektiv: när en person vill lämna en våldsbejakande extremistisk gruppering eller kommer hem från strider utomlands är det avgörande med anpassade inkluderande insatser, där olika kompetenser med fördel kan samverka runt insatser som vård, försörjning och boende.

Ansvarsfördelningen genomlysas i socialnämndens förslag. Stadsledningskontoret koordinerar de centrala förvaltningarna, stadsdelsförvaltningarna och bolagen. De centrala förvaltningarna har ett sektorsansvar inom sina respektive sektorer. Stort ansvar vilar på socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

Förslaget innehåller också en riskanalys. Arbetet med våldsbejakande extremism måste fokusera på våldshandlingen och får inte söka åsidosätta åsikts- och yttrandefriheten eller mötes- och föreningsfrihet. Omvärldsbevakning och proaktiva insatser med syfte att motverka social oro m.m. i staden beskrivs som viktigt.

Det befintliga arbetet, främst i de stadsdelsförvaltningar där frågan om våldsbejakande extremism har aktualiserats, beskrivs också.

Det fortsatta arbetet kommer i huvudsak att ske inom ordinarie verksamhet. För att kunna hantera signaler om radikaliserings och motarbeta radikaliserings krävs dock enligt socialnämndens förslag till strategi ett antal nya åtgärder.

- Stadsövergripande koordinering genom stadsledningskontoret.
- Utbildning av berörda tjänstemän och andra aktuella aktörer.
- Samordnat stöd till anhöriga och berörda individer.
- Lokal information/kommunikation.
- Utveckla samverkan/samverkansöverenskommelser.
- Stöd till verksamheter i staden som berörs i sitt yrkesutövande.
- Samarbeta med andra myndigheter och civilsamhället.
- Internationellt samarbete och erfarenhetsutbyte.
- Omvärldsbevaka sakområdet.
- Media och sociala medier.
- Stöd till föreningar och andra aktörer lokalt.
- Metodutveckling av ett förebyggande arbete.

Finansrotelns utgångspunkter för det fortsatta arbetet

I finansrotelns utgångspunkter kompletteras och konkretiseras socialnämndens förslag.

1. **Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas.** Ett antal konkreta förslag läggs till dem som socialnämnden pekar ut i sin strategi.
2. **Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden.** Arbetet mot våldsbejakande extremism får inte begränsas till sociala insatser. En stadsövergripande strategi behöver inbegripa insatser för att utbilda alla medarbetare. Grund- och gymnasieskolan samt vuxenutbildningen behöver också involveras i ett aktivt demokratiarbete.
3. **Staden ska utveckla samarbetet med polisen.** I den våldsbejakande extremismens namn sker övergrepp mot demokratiska rättigheter i Sverige och utomlands. Våld och hot om våld används för att begränsa individens okränkbara rätt till frihet och ett självständigt liv. Utgångspunkten för arbetet med en kommande stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism är en ökad samverkan.
4. **Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer.** Socialnämnden har pekat på en rad åtgärder för gruppen som exempelvis återvänder från medverkan i extremistiska rörelser i utlandet och inte är omhändertagna av polis. Dessa insatser ska riktas till avhoppare som vill lämna den extrema rörelsen.
5. **Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet.** Den medialt mest uppmärksammade våldsbejakande

extremismen sker idag utomlands men även här hemma drabbas medborgare av övergrepp. Staden ska i den stadsövergripande strategin redovisa överväganden om hur staden kan arbeta såväl i långsiktigt verkande projekt som i mer akuta insatser tillsammans med grupper som utsatts för extremistiskt våld och därigenom bidra till att alla Stockholmare kan känna trygghet.

Ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för strategin. Att ge alla barn och ungdomar möjlighet till en bra uppväxt, förutsättningar till bra resultat i skola, möjlighet till en meningsfull fritid samt senare i livet jobb är grunden för att minska utanförskapet och därmed grogrunden för extrema rörelser. När Stockholms unga känner att de kan påverka både det egna livet och samhällsutvecklingen minskar möjligheterna för våldsbejakande extremism att få fotfäste.

Därför är arbetet för ett sammanhållet Stockholm en förutsättning för framgång mot extrema rörelser. Staden ska i en stadsövergripande strategi väga in de övriga insatser som sker, inom exempelvis ramen för den sociala hållbarhetskommisionen, och som påverkar möjligheten att skapa en sammanhållen stad.

Detta underlag är tillsammans med Socialnämndens delstrategi en utgångspunkt för det program mot våldsbejakande extremism som kommer att beslutas i kommunfullmäktige under hösten 2015.

Ärendets beredning

Samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, slk, Stockholms stadshus AB samt en lång rad regionala, statliga och frivilliga organ har fått ärendet på remiss för yttrande senast 28 september.

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har inte några invändningar mot förslagen från socialnämnden eller finansroteln. Dessa bör kunna utgöra utgångspunkt för ett fortsatt strategiarbete. I de två underlagen verkar stora ansträngningar gjorts för att inte missa en enda liten koppling till denna svåra problematik. Om en läsbar och slagkraftig strategi är målet bör det fortsatta arbetet ha fokus på att få fram lättillgängliga informationsmaterial, särskilt till de stora grupper anställda som inte har dessa frågor som sin huvudarbetsuppgift, till elever i olika skolformer och till civilsamhället (föreningar, församlingar m.m.).

De största förebyggande insatserna ska självklart göras i de områden i staden där ungdomar löper störst risk för rekrytering. Det är samtidigt viktigt att resultatet av det fortsatta arbetet med strategin görs känt och lättillgängligt för alla medarbetare i staden.

En del av den sociala oro som förekommit i stadsdelar i ytterstaden och i vissa andra kommuner i länet har beskrivits ha sin grund i genomförda eller planerade fysiska förändringar och ett utanförskap där brist på inflytande sagts vara en komponent. Mot den bakgrunden och med tanke på att bostadsbolagen pekats ut som viktiga samarbetsparter hade det varit bra att också stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och de kommunala bostadsbolagen erbjudits möjlighet att yttra sig.

Bilagor

1. Socialnämndens förslag till strategi.
2. Finansrotelns utgångspunkter för fortsatt beredning.